

Nobels fredspris 2017

Sedan 1901 delas Nobelpriset ut den 10 december, men redan i oktober får vi veta vilka som kommer att bli årets pristagare.

Alfred Nobel och Nobelpriset

Alfred Nobel levde mellan 1833 och 1896. Under sin livstid gjorde han många uppfinningar, den mest kända är dynamiten.

Alfred Nobel var alltså uppfinnare, men också kemist, entreprenör och företagsledare. När han dog lämnade han efter sig en stor förmögenhet och i sitt testamente förklarade Alfred Nobel att en stor del av dessa pengar skulle bli ett pris till de som gör "...mänskligheten den största nytta". Priset är delat i fem lika delar och delas ut i kategorierna fysik, kemi, medicin, litteratur och fred.

Nobels fredspris

När Alfred Nobel var i fyrtioårsåldern anställde han en sekreterare. Hon hette Bertha von Suttner. Även om hon slutade efter en kort tid fortsatte de att hålla kontakten, framför allt genom att skriva brev.

Bertha von Suttner blev senare i livet en ledargestalt inom fredsrörelsen, och i breven diskuterar de hur man på bästa sätt skapar fred på jorden. Även om de inte alltid var överens tror många att det var Bertha von Suttner som inspirerade Alfred till att skapa ett fredspris.

Nobels fredspris går till den "som har verkat mest eller best för folkens förbrödande och afskaffande eller minskning af stående armeer samt bildande och spridande af fredskongresser".

Årets fredspris

I år går fredspriset till Internationella kampanjen för att avskaffa kärnvapen (ICAN) "för sitt arbete med att uppmärksamma de katastrofala humanitära konsekvenserna av all användning av kärnvapen och för sitt banbrytande arbete med att åstadkomma ett avtal som förbjuder sådana vapen".

ICAN är en internationell koalition av icke-statliga organisationer som grundades 2007. Målet med kampanjen är ett förbjuda kärnvapen i världen. Genom att samla flera hundra organisationer i många länder har ICAN blivit en stark kraft i kampen för en kärnvapenfri värld.

Kärnvapen är de mest kraftfulla vapen som någonsin skapats. Men trots att kärnvapen är ett stort hot mot allt liv på jorden har det inte funnits något internationellt avtal som förbjuder kärnvapen – förrän nu. I juli 2017 röstade FN:s medlemsländer igenom ett avtal som förbjuder såväl utveckling och förvaring som användning av kärnvapen. Men för att avtalet ska träda i kraft måste 50 länder ha skrivit under och ratificerat det. De länder som skriver under avtalet förbinder sig att följa det.

ICAN var en stark drivkraft i arbetet som ledde fram till avtalet. De arbetade hårt under flera år för att samla stöd hos beslutsfattare och allmänhet för ett förbud, och för att se till att processen hela tiden fortsatte framåt. Tio år efter ICAN grundades röstades avtalet igenom i FN. Nu fokuserar ICAN sitt arbete på att få fler länder att skriva på och ratificera, så att avtalet kan träda i kraft. Målet är att i framtiden även få kärnvapenstaterna att skriva under.

Diskussionsfrågor

Här följer några frågor om fredspriset och pristagarna. Fundera enskilt eller diskutera i grupp.

1. Kärnvapen

Kärnvapen är de mest kraftfulla vapen som någonsin skapats.

- Varför tror du att det inte funnits något förbud mot kärnvapen tidigare? Det finns ju förbud mot andra vapen som riskerar att drabba många civila, som landminor och kemiska vapen?
- Tror du att fler länder kommer att skriva under avtalet framöver?

2. Vad har pristagaren gjort?

Tänk dig att du ska förklara pristagarens arbete för någon som går i årskurs 6.

- Vad har ICAN gjort?
- Vad gav det för resultat?

3. Flera vägar till fred

Det står i Alfred Nobels testamente att Nobels fredspris ska gå till den som ”verkat mest eller best för folkens förbrödrande och afskaffande eller minskning af stående armeer samt bildande och spridande af fredskongresser.”

- Hur bidrar ICAN till en fredligare värld?
- Vilken betydelse tror du att deras arbete kommer att ha för människor runt om i världen i framtiden?
- Kommer deras arbete att påverka dig på något sätt? Hur i så fall?
